

TÌM HIỂU THÁNH KINH

<https://timhieuthanhkinh.com>

Chú Giải Bốn Sách Tin Lành Tin Lành của Đức Chúa Jesus Christ TL034 Bài Giảng Trên Núi – Tinh Thần của Luật Pháp Ma-thi-ơ 5:21-30

Huỳnh Christian Timothy
Huỳnh Christian Priscilla

Ma-thi-ơ 5:21-30

21 Các người đã nghe những người xưa nói rằng: Người sẽ không phạm tội giết người; và nếu ai phạm tội giết người thì đáng chịu sự phán xét. [Xuất Ê-díp-tô Ký 20:13; Phục Truyền Luật Lệ Ký 5:17; Sáng Thế Ký 9:6]

22 Nhưng Ta phán với các người rằng: Bất cứ ai vô cớ giận anh chị em mình thì đáng chịu sự phán xét. Nếu ai nói anh chị em mình là kẻ vô trí thì đáng bị ra trước Tòa Công Luận. Nhưng nếu ai nói anh chị em mình là đồ ngu thì đáng bị vào trong lửa của hỏa ngục. [Chúng ta không được mắng con dân Chúa là vô trí hoặc ngu, vì như thế là xúc phạm đến Đức Thánh Linh đang ngự trong người ấy, dạy dỗ người ấy, dẫn dắt người ấy.]

23 Vậy, nếu người đem của lễ của người đến bàn thờ, và tại đó, nhớ lại rằng, anh chị em cùng Cha của người có điều gì nghịch lại người,

24 hãy để của lễ của người tại đó, trước bàn thờ, trở về làm hòa với anh chị em cùng Cha của người trước, rồi mới đến và dâng của lễ của người.

25 Hãy nhanh chóng bằng lòng phục hòa với kẻ thừa kiện người, trong khi người ở trên đường với kẻ ấy, kéo kẻ thừa kiện giao người cho quan án, và quan án giao người cho viên chức, và người sẽ bị ném vào tù.

26 Thật! Ta nói với người, người không thể ra khỏi đó cho tới khi người đã trả một phần tư đồng xu cuối cùng. [Một phần tư đồng xu: đơn vị tiền nhỏ nhất thời bấy giờ. Một đồng xu mua được hai con chim sẻ.]

27 Các người đã nghe những người xưa nói rằng: Người sẽ không phạm tội ngoại tình. [Xuất Ê-díp-tô Ký 20:14; Phục Truyền Luật Lệ Ký 5:18]

28 Nhưng Ta nói với các người rằng: Bất cứ ai nhìn một người đàn bà mà ham muốn nàng, thì trong lòng người ấy đã phạm tội ngoại tình cùng nàng rồi.

29 Vậy, nếu con mắt bên phải của người khiến cho người vấp phạm, hãy móc nó và quăng khỏi người. Vì có ích cho người hơn, khi một phần thân thể người bị hư mà cả thân thể người sẽ không bị ném vào trong hỏa ngục.

30 Và nếu tay phải người khiến cho người vấp phạm, hãy chặt nó và ném khỏi người. Vì có ích cho người hơn, khi một phần thân thể người bị hư mà cả thân thể người sẽ không bị ném vào trong hỏa ngục.

Trong bài này, chúng ta học về đề tài thứ tư của bài giảng trên núi, như đã được chép trong Ma-thi-ơ 5:21-30. Đề tài thứ tư là “Tinh Thần của Luật Pháp”. Luật pháp được nói đến ở đây là luật pháp của Thiên Chúa. Tinh thần của luật pháp là mục đích và ý nghĩa thật sự của luật pháp. Thí dụ, tinh thần của luật giao thông là thiết lập các quy định về sự giao thông để sự giao thông được an toàn, thuận tiện cho mọi người. Kèm theo đó là quy định về hình phạt dành cho những ai vi phạm luật. Vì sự vi phạm luật giao thông có thể gây ra tai nạn chết người và thiệt hại tài sản vật chất.

Các điều răn của Thiên Chúa, bao gồm Mười Điều Răn của Đức Chúa Trời, Điều Răn Mới của Đức Chúa Jesus Christ, và Điều Răn Nền Thánh của Đức Thánh Linh đều là các quy định Thiên Chúa ban cho loài người để loài người vâng theo đó, sống một nếp sống yêu thương, công chính, và thánh khiết.

Sự vi phạm luật pháp của Thiên Chúa dẫn đến một hậu quả chung, một án phạt chung. Đó là đời đời bị hư mất trong hỏa ngục. Bởi sự từ ái của Đức Chúa Trời mà Ngài đã ban cho loài người nhiều cơ hội để ăn năn tội và tin nhận sự chết chuộc tội của Đức Chúa Jesus Christ, nhờ đó, được tha thứ mọi sự phạm tội, được thoát khỏi hình phạt đời đời nơi hỏa ngục.

Tuy nhiên, không có nhiều người tin nhận ơn cứu rỗi của Đức Chúa Trời. Vì phần lớn loài người ưa thích sống trong tội. Thậm chí, có nhiều người sau khi tin nhận ơn cứu rỗi của Đức Chúa Trời một thời gian thì quay về sống trong tội. Vì họ không muốn từ bỏ những thú vui do sự phạm tội mang đến. Hai cám dỗ lớn nhất đối với loài người là tiền bạc và tình dục. Người ta sẵn sàng làm bất cứ

điều gì miễn có được nhiều tiền để có phương tiện cung ứng cho những ham muốn của xác thịt; và người ta sẵn sàng lao vào những sự tà dâm mà không biết chán.

Phân đoạn Thánh Kinh chúng ta học trong bài này là lời Đức Chúa Jesus dạy cho các môn đồ của Ngài về tinh thần của luật pháp.

21 Các người đã nghe những người xưa nói rằng: Người sẽ không phạm tội giết người; và nếu ai phạm tội giết người thì đáng chịu sự phán xét. [Xuất Ê-díp-tô Ký 20:13; Phục Truyền Luật Lệ Ký 5:17; Sáng Thế Ký 9:6]

22 Nhưng Ta phán với các người rằng: Bất cứ ai vô cớ giận anh chị em mình thì đáng chịu sự phán xét. Nếu ai nói anh chị em mình là kẻ vô trí thì đáng bị ra trước Tòa Công Luận. Nhưng nếu ai nói anh chị em mình là đồ ngu thì đáng bị vào trong lửa của hỏa ngục. [Chúng ta không được mắng con dân Chúa là vô trí hoặc ngu, vì như thế là xúc phạm đến Đức Thánh Linh đang ngự trong người ấy, dạy dỗ người ấy, dẫn dắt người ấy.]

Trước hết, Đức Chúa Jesus nhắc đến một trong Mười Điều Răn của Đức Chúa Trời, mà chúng ta quen gọi là điều răn thứ sáu. Đó là điều răn, sẽ không phạm tội giết người. Hình phạt cho sự phạm tội giết người được nói đến lần đầu trong Sáng Thế Ký 9:6, từ trước khi điều răn ấy được ban hành qua chữ viết: “*Bất cứ kẻ nào làm đổ máu loài người, thì sẽ bị người khác làm đổ máu lại; vì Thiên Chúa đã làm nên loài người như hình của Ngài.*” Án tử hình dành cho kẻ phạm tội giết người được nói rõ trong Xuất Ê-díp-tô Ký 21:12 và Dân Số Ký 35:30-31.

Lời phán của Đức Chúa Jesus trong câu 22 nói đến một hình thức giết người khác, đó là có ý tưởng giết người hoặc giết đi tư cách, nhân phẩm của một người bằng thái độ và lời nói. Thái độ giận ghét và lời nói hạ nhục. Thái độ vô cớ giận một người sẽ dẫn đến sự ghét người ấy và sự ghét sẽ dẫn đến ý tưởng muốn cho người ấy chết đi. Vì thế, Lời Chúa dạy rõ:

“Ai ghét anh chị em cùng Cha của mình, là kẻ giết người. Các con biết rằng, chẳng một kẻ nào giết người mà có sự sống vĩnh cửu ở trong mình.” (I Giăng 3:15).

Câu chuyện Ca-in giết A-bên là một điển hình cho sự giận dẫn đến sự ghét, và sự ghét dẫn đến sự giết người. Từ ngữ “vô cớ” (G1500) có nghĩa là không có lý do chính đáng để giận. Mệnh đề “đáng chịu sự phán xét” trong câu 22 cũng là mệnh đề được Chúa dùng trong câu 21. Vì thế, nó cũng có thể được hiểu là cùng một hình phạt. Vào thời của Đức Chúa Jesus, sự phán xét tội giết người trong dân I-sơ-ra-ên thuộc về Tòa Công Luận [1].

Các lời nói cố ý sỉ nhục tư cách, nhân phẩm của người khác là một hình thức giết người. Vì đó là sự hủy hoại tư cách và nhân phẩm của người bị sỉ nhục. Đức Chúa Jesus nêu ra hai lời sỉ nhục tiêu biểu mà dân I-sơ-ra-ên thường dùng. Đó là gọi người khác là “kẻ vô trí” (G4469) và “đồ ngu” (G3474). Danh từ “kẻ vô trí” có nghĩa là kẻ đầu óc trống rỗng, không có sự nhận thức, không có sự suy luận, không có sự hiểu biết, còn thua cả một con vật. Danh từ “đồ ngu” cũng cùng nghĩa như danh từ kẻ vô trí. Chỉ là hai chữ khác nhau, hai cách phát âm khác nhau để diễn tả cùng một ý tưởng.

Mệnh đề “đáng bị ra trước Tòa Công Luận” có nghĩa là đáng bị phán xét bởi Tòa Công Luận. Những sự việc được đưa ra trước Tòa Công Luận xét xử thường là nghiêm trọng mà hình phạt thường là bị ném đá. Mệnh đề “đáng bị vào trong lửa của hỏa ngục” rõ ràng nói đến sự đáng bị hư mất đời đời trong hỏa ngục.

Loài người đã được Thiên Chúa dựng nên như hình và tượng của Thiên Chúa nên không ai được phép giết người hoặc sỉ nhục người. Thế nhưng lịch sử và thực tế cho chúng ta thấy, có biết bao nhiêu cuộc giết người và sỉ nhục người đã xảy ra trong thế gian. Đặc biệt là trong nhiều gia đình không tin Chúa của người Việt Nam, chúng ta thấy, ông bà, cha mẹ thường mắng chửi con cháu bằng những câu sỉ nhục tư cách và nhân phẩm của chúng. Đó là một sự rất đau lòng. Dân tộc Việt Nam là một dân tộc bị ngay ông bà, cha mẹ rửa sả từ khi còn là thơ ấu. Có những câu rửa nặng, gọi con cháu là quỷ. Ngay cả khi mắng yêu cũng dùng cách gọi “đồ quỷ” hoặc “quỷ sứ”.

23 Vậy, nếu người đem của lễ của người đến bàn thờ, và tại đó, nhớ lại rằng, anh chị em cùng Cha của người có điều gì nghịch lại người,

24 hãy để của lễ của người tại đó, trước bàn thờ, trở về làm hòa với anh chị em cùng Cha của người trước, rồi mới đến và dâng của lễ của người.

Chữ “vậy” ở đầu câu 23 hàm ý, nếu người dâng của lễ đang có sự giận, ghét ai đó là anh chị em cùng Cha với mình; hoặc có lẽ lời mắng ai đó là vô trí, là đồ ngu. Trong trường hợp đó, người dâng của lễ phải lập tức quay về, tìm người anh chị em của mình để phục hòa. Rồi mới trở lại dâng của lễ. Trong trường hợp người kia có lỗi mà không chịu phục hòa thì chỉ cần người dâng của lễ thật lòng tha thứ, bỏ qua, không còn phiền muộn thì có thể dâng của lễ lên Chúa.

Thực tế, trong Hội Thánh có khi xảy ra người này giận ghét người kia, suốt một thời gian dài mà vẫn thản nhiên nhóm họp, thờ phượng Chúa, dâng hiến, và dự Tiệc Thánh. Thậm chí còn phụ trách các linh vụ trong Hội Thánh, như ca hát, đánh đàn, giảng dạy Lời Chúa. Có lẽ lý do khiến cho họ có nếp sống như vậy là vì họ đã không mỗi ngày đọc, suy ngẫm Lời Chúa để cẩn thận làm theo. Người

nuôi mình mỗi ngày bằng Lời Chúa thì đương nhiên được Lời Chúa thánh hóa và được Đức Thánh Linh chỉ ra những chỗ sai trái để ăn năn và sửa đổi. Nhưng tiếc thay, thực tế có bao nhiêu người xưng mình là con dân Chúa mà biết nuôi mình mỗi ngày bằng Lời Chúa?

Lời phán này của Chúa nói lên thực trạng của Hội Thánh ngày nay:

“Chúa phán: Vì dân này tới gần với miệng của nó. Với môi của nó chúng tôn kính Ta mà lòng của nó thì cách xa Ta. Sự chúng nó kính sợ Ta được dạy bởi điều răn của loài người.” (Ê-sai 29:13).

Chính Đức Chúa Jesus đã lặp lại lời ấy để nói về dân I-sơ-ra-ên trong thời của Ngài, như được ghi lại trong Mác 7:6-7.

Chúng ta đang sống trong những ngày cuối cùng, liền trước khi Đấng Christ trở lại để đem Hội Thánh ra khỏi thế gian, là thời kỳ có sự bỏ Đạo trong Hội Thánh, như đã tiên tri trong II Tê-sa-lô-ni-ca 2:3. Sự bỏ Đạo (G646) là sự rời xa khỏi lẽ thật, tức là rời xa khỏi Lời Chúa, rời xa khỏi Thánh Kinh. Sự bỏ Đạo bắt đầu từ ngày đầu tiên của thế kỷ 20 với sự hình thành phong trào Ân Tứ Ngũ Tuần chủ trương “nói tiếng lạ và đặt tay té ngã”; rồi đến phong trào “Tin Lành Thịnh Vượng” chủ trương con dân Chúa phải giàu có. Đến nửa cuối thế kỷ 20 thì có hai giáo hội nhân danh Đức Chúa Jesus Christ tôn thờ một “Đức Chúa Trời Mẹ”, một do Ahn Sahng-hong lập ra năm 1964 và một do Lee Man-hee lập ra năm 1984. Hai Giáo Hội Đức Chúa Trời Mẹ đang ảnh hưởng mạnh đến người Việt Nam trong nước. Nguyên xin Đức Chúa Trời thương xót dân tộc Việt Nam, ban cho người Việt Nam có cơ hội được tiếp cận Tin Lành chân thật.

25 Hãy nhanh chóng bằng lòng phục hòa với kẻ thừa kiện người, trong khi người ở trên đường với kẻ ấy, kéo kẻ thừa kiện giao người cho quan án, và quan án giao người cho viên chức, và người sẽ bị ném vào tù.

26 Thật! Ta nói với người, người không thể ra khỏi đó cho tới khi người đã trả một phần tư đồng xu cuối cùng. [Một phần tư đồng xu: đơn vị tiền nhỏ nhất thời bấy giờ. Một đồng xu mua được hai con chim sẻ.]

Hai câu này nói lên sự kiện con dân Chúa có lỗi với người ngoài Hội Thánh, được tiêu biểu bằng sự thiếu nợ. Khi có lỗi với người khác, con dân Chúa phải nhanh chóng nhận lỗi và giải quyết sự việc cách thỏa đáng, tránh để cho bị thưa ra tòa, bị xét xử và bị phạt.

Trường hợp có lỗi với anh chị em trong Hội Thánh thì người có lỗi cũng phải nhanh chóng nhận lỗi, phục hòa để giữ gìn sự hiệp một trong Hội Thánh. Người có lỗi mà không nhận lỗi thì Hội Thánh phải dứt thông công người đó, theo lời

dạy của Chúa, trong Ma-thi-ơ 18:15-17. Người có lỗi mà không chịu nhận lỗi là người cố chấp. Cố chấp là tội lỗi nghiêm trọng như tội thờ thần tượng. Vì thực tế, người cố chấp là người tôn thờ bản ngã của mình:

“Vì sự bội nghịch cũng như tội dùng tà thuật. Sự cố chấp cũng như tội ác và sự thờ lạy thần tượng.” (I Sa-mu-ên 15:23a).

Ngày nay, trong nhiều giáo hội mang danh Chúa, chẳng những người ta không nhận lỗi, không phục hòa với nhau mà còn chia thành phe phái, đả kích lẫn nhau, thậm chí thừa nhau ra tòa án của thế gian, khiến cho danh Chúa bị người không tin Chúa chê cười.

27 Các người đã nghe những người xưa nói rằng: Người sẽ không phạm tội ngoại tình. [Xuất Ê-díp-tô Ký 20:14; Phục Truyền Luật Lệ Ký 5:18]

28 Nhưng Ta nói với các người rằng: Bất cứ ai nhìn một người đàn bà mà ham muốn nàng, thì trong lòng người ấy đã phạm tội ngoại tình cùng nàng rồi.

Đức Chúa Jesus nhắc đến điều răn thứ bảy trong Mười Điều Răn của Đức Chúa Trời. Dân I-sơ-ra-ên hiểu rằng, ngoại tình là sự quan hệ tình dục giữa một người đang có vợ hoặc chồng với người không phải là vợ hay chồng của mình. Hoặc là sự quan hệ tình dục giữa một người độc thân với một người đang có gia đình. Nhưng Đức Chúa Jesus dạy rằng, chỉ cần bất cứ ai trong các môn đồ của Ngài nhìn một người đàn bà và có ý nghĩ muốn quan hệ tình dục với người đàn bà ấy thì đã phạm tội ngoại tình ở trong lòng.

Mặc dù Đức Chúa Jesus nói đến đàn ông nhìn đàn bà, vì Ngài đang phán với các môn đồ của Ngài là các người đàn ông, nhưng lời phán của Chúa áp dụng cho cả trường hợp đàn bà nhìn đàn ông. Và chắc chắn lời phán của Chúa cũng áp dụng cho cả trường hợp đồng tính luyến ái, đàn ông nhìn đàn ông và đàn bà nhìn đàn bà mà động lòng ham muốn. Vấn đề ở đây là sự có lòng khao khát tình dục với một người không phải là vợ hay chồng của mình. Ai có sự khao khát như vậy thì phạm tội tà dâm, khi hai bên đều là độc thân; hoặc phạm tội ngoại tình, khi một hay cả hai bên đang có vợ hoặc có chồng. Theo Lê-vi Ký 20:10, tội ngoại tình là tội bị ném đá.

Ngày nay, tội tà dâm và tội ngoại tình trong tư tưởng tràn lan khắp thế gian, trong mọi tầng lớp xã hội, khi người ta đắm chìm trong biết bao nhiêu là trang mạng, sách báo, phim ảnh mà nội dung của chúng chỉ nhằm vào mục đích duy nhất là khêu gợi tình dục. Ma quỷ tận dụng sự cám dỗ tình dục để làm băng hoại loài người. Lời Chúa dạy rõ:

“Hãy tránh xa sự tà dâm! Mỗi một tội mà người ta làm đều ở ngoài thân thể; nhưng kẻ phạm tà dâm thì phạm tội nghịch lại chính thân thể mình.” (I Cô-rinh-tô 6:18).

Theo thống kê năm 2022, kỹ nghệ văn hóa phẩm khêu gợi tình dục có số thu toàn cầu lên đến 97 tỉ đô-la Mỹ. Theo sự thăm dò trong các giáo hội mang danh Chúa, có 64% nam tín đồ, 15% nữ tín đồ, và 43% người mang danh là người chăn (pastor) thường xuyên xem các văn hóa phẩm khêu gợi tình dục [2].

29 Vậy, nếu con mắt bên phải của người khiến cho người vấp phạm, hãy móc nó và quăng khỏi người. Vì có ích cho người hơn, khi một phần thân thể người bị hư mà cả thân thể người sẽ không bị ném vào trong hỏa ngục.

30 Và nếu tay phải người khiến cho người vấp phạm, hãy chặt nó và ném khỏi người. Vì có ích cho người hơn, khi một phần thân thể người bị hư mà cả thân thể người sẽ không bị ném vào trong hỏa ngục.

Đức Chúa Jesus đã đưa ra lời khuyên rất là thực tế trong cách giải quyết thói quen phạm tội. Lời khuyên của Chúa hoàn toàn theo nghĩa đen. Chúng ta biết Chúa phán dạy theo nghĩa đen là vì Ngài đã nói rõ ràng: “Vì có ích cho người hơn, khi một phần thân thể người bị hư mà cả thân thể người sẽ không bị ném vào trong hỏa ngục”. Móc mắt, vì mắt hay nhìn những hình ảnh khêu gợi tà dâm, hay đọc những đoạn văn khêu gợi tà dâm. Chặt tay vì tay hay giúp tự thỏa mãn sự tà dâm. Điều đó có nghĩa là dứt khỏi thân thể các chi thể nào hay khiến cho thân thể phạm tội.

Lời khuyên của Chúa cũng có thể được áp dụng theo nghĩa bóng, không riêng gì cho tội tà dâm mà cho tất cả các thứ tội. Con dân Chúa cần tránh xa tất cả những gì có thể khiến cho mình phạm tội. Tránh xa môi trường có thể khiến cho mình phạm tội. Tránh xa người có thể khiến cho mình phạm tội. Dứt bỏ những thói quen, những sở thích có thể khiến cho mình phạm tội. Điều quan trọng là phải lột bỏ người cũ, mặc lấy người mới (Cô-lô-se 3:9-10) để những ham muốn tội lỗi không còn điều khiển chúng ta. Mỗi ngày nuôi mình bằng sự đọc, suy ngẫm Lời Chúa, cẩn thận làm theo để được Lời Chúa thánh hóa. Những ai đang có nan đề về sự phạm tội, mỗi khi ý tưởng tội lỗi đến trong tâm trí hãy thưa ngay với Chúa, cầu xin Chúa đem sự ham muốn tội lỗi đó ra khỏi mình. Tiếp theo, nhân danh Chúa xua đuổi nó. Thí dụ, khi ý tưởng phạm tà dâm đến thì lập tức thưa với Chúa:

Kính lạy Đức Chúa Trời là Cha Yêu Thương của con. Xin Cha đem xa khỏi con ý tưởng tà dâm này. Con cảm tạ Cha. A-men!

Rồi, nhân danh Đức Chúa Jesus Christ để xua đuổi nó:

Trong danh của Đức Chúa Jesus Christ, ta truyền cho ý tưởng tà dâm này lập tức lui xa khỏi ta. A-men!

Cứ liên tục chiến đấu như vậy, sẽ kinh nghiệm được sự đắc thắng.

Thay thế nhóm chữ “ý tưởng tà dâm” bằng bất cứ hình thức tội lỗi nào. Thí dụ:

- lòng ham muốn tà dâm;
- lòng ham muốn tiền bạc;
- sự nói dối;
- sự kiêu ngạo;
- sự giận, ghét anh chị em.

Chúng ta kết thúc bài học này tại đây.

Nguyện Đức Thánh Linh dẫn chúng ta vào trong mọi lẽ thật của Lời Chúa (Giăng 16:13). Nguyện Lời Chúa thánh hóa chúng ta (Giăng 17:17). Nguyện Đức Chúa Trời Thành Tín của Sự Bình An giữ cho tâm thần, linh hồn, và thân thể xác thịt của mỗi một chúng ta đều được nên thánh trọn vẹn, không chỗ trách được (I Tê-sa-lô-ni-ca 5:23), sẵn sàng cho sự đến của Đức Chúa Jesus Christ, Cứu Chúa Yêu Dấu của chúng ta. A-men!

Huỳnh Christian Timothy
Huỳnh Christian Priscilla
27/05/2023

Ghi Chú

Nếu không truy cập được các nối mạng dưới đây, xin vào <https://server6.kproxy.com/>, dán địa chỉ nối mạng vào ô tìm kiếm, rồi bấm nút **surf**.

[1] <https://thewordtoyou.net/dictionary/6-toa-cong-luan>

[2] <https://www.covenanteyes.com/pornstats/>

Karaoke Thánh Ca: “Lòng Tôi Thỏa Nguyện”

<https://karaokethanhca.net/long-toi-thoa-nguyen/>

Thánh Kinh Việt Ngữ Bản Hiệu Đính 2012: Các câu Thánh Kinh được trích dẫn trong bài này là theo Thánh Kinh Việt Ngữ Bản Hiệu Đính 2012. Đây là bản Thánh Kinh Việt Ngữ trên mạng, đang trong tiến trình hiệu đính để hoàn thành Thánh Kinh Việt Ngữ Bản Dịch Ngôi Lời. Quý con dân Chúa có thể đọc tại đây: <https://thewordtoyou.net/bible/>.

- Các chữ nằm trong hai dấu { } không có trong nguyên văn của Thánh Kinh, nhưng được hàm ý theo cấu trúc của văn phạm tiếng Hê-bơ-rơ và tiếng Hy-lạp.
- Các chữ nằm trong hai dấu [ ] không có trong nguyên văn của Thánh Kinh, đó là chú thích của người dịch.

Những sách nào đã được hiệu đính hoàn toàn sẽ được đăng tại đây: <https://christ.thanhkinhvietsngu.net/>.